

W

WEEKEND + INSPIRATION

2

LØRDAG 9. DECEMBER 2017
MIDTJYLLANDSAVIS

Ingelises rørende
bog om sin demente mor

SIDE 2-4

TEKST: SUSANNE NISKANEN
niska@mja.dk

FOTO: MARTIN BALLUND
ballund@mja.dk

Den demente mors råb om hjælp til datteren:

»Kom og put mig i nogle skuffer«

Ingelise Vinther Andersen fra Silkeborg har skrevet en stærk og bevægende bog om sin demente mor gennem de mange telefonbeskeder, moderen indtalte til datteren i sine sidste år på plejehjem

Når Ingelise Vinther træder indenfor i hjemmet på Åhavevej i Silkeborg, sker det, at hun går ind i køkkenet og som det første kaster et blik på telefonsvareren. Blinker telefonsvarerens røde lampe?

En underlig sorg og uro sidder stadig i kroppen og rører på sig. Men kun et splitsekund. For det er jo 10 år siden, at moderen døde. Asta ringer ikke mere.

- I flere år fyldte den telefonsvarer næsten alt, og det var det første, jeg tjekkede om morgenen, og det sidste om aftenen, fortæller Ingelise Vinther,

- Det var hér, at Asta lagde beske-der og det var hér, jeg blev konfronteret med hendes insisterende stemme om at blive hentet, hendes grædende bønner om, at jeg skulle komme, hendes vrede stemme, når hun ikke fik fat i mig - og hendes opgivende stemme, når hun ikke så anden udvej end at »grave sig ned« eller »hugge til med øksen«.

Nogle gange kunne der springe en gnist, og den demente Asta var klar over, at noget var rivende galt, og hun var ved at miste sig selv.

Eller som hun på et tidspunkt indtalte på telefonsvareren til sin datter: »Ingelise, hun er væk. Hvor er hun gået hen? Kom og find mig«.

Hun blev »tullevorn«

Det hele begyndte med, at Asta blev gammel.

Da hun var omkring 80 år, begyndte hun at glemme og skabe sin egen virkelighed for at forstå det, hun ikke længere kunne forstå.

- Men da det ikke hængte sammen og virkeligheden ikke gav mening, blev hun bange. Især om natten, fortæller Ingelise Vinther.

- Hendes forbindelse til os børn var telefonen, og afstanden fra Silkeborg til Aars i Nordjylland betød, at telefonen var der, hvor vi snakkede om stort småt. I begyndelsen cirka en gang om ugen.

I de første år boede Asta stadig i sit eget hus i Aars. Familien kunne i starten gøre lidt grin med Aastas forvirrethed og glemsomhed.

Som dengang Asta gik en tur på kirkegården ved midnatstid, fordi hun troede, det var dag. Eller ikke kunne finde hjem, når hun var taget i byen. Den tidligere så arbejdsomme og organiserede medhjælpende

○ Ingelise Vinthers bog, »Kom og put mig i nogle skuffer«, handler om at have en dement mor og rummer den dementes tanker og følelser og angst, som får lov til at stå helt råt og ucensureret.

hustru i en stor manufakturforretning i Aars, var pludselig blevet en gammel kone. Hun var blevet »tulleborn«, mente familien. Men hurtigt stod det klart, at det var langt mere alvorligt.

Som demensen tog til, ringede Asta hver dag og nat. Nogle gange 20-30 gange.

Blev hjemløs

Moderen snakkede, selvom Ingelise ikke altid var der til at tage telefonen. Hun glemte straks, at hun havde ringet, og ringede hurtigt op igen.

- Men hun huskede oplevelser og minder fra sit liv, og hun udtrykte i starten smerte og flovhed over at »gå og fumle«, fortæller Ingelise Vinther.

- Selv da hun boede hjemme i sit hus og ikke var kommet på plejehjem endnu, ringede hun, og bad os inderligt om at komme og flytte hende hjem. Råbet om hjælp er jo også den demente hjerne, som ikke længere forstår sammenhænge. Hjem var ikke længere et fysisk sted, og Asta vidste ikke, hvor hun var, og følte sig derfor hjemløs og fortabt en stor del af tiden, som datteren forklarer.

Ingelise Vinther besluttede på et tidspunkt at gemme båndene med moderens stemme og nedskrive Astas beskeder. Det blev til hundredevis af små sedler.

- Det hjalp mig, uden at jeg helt ved hvorfor. Jeg kunne tælle, hvor tit hun ringede og kunne læse og se, hvordan hendes dag lød på telefonsvareren. Det var en hjælp til at acceptere og gøre det svære synligt, forklarer Ingelise Vinther.

- Jeg kunne jo se sort på hvidt, at der var en grund til, at det gjorde så ondt på os. Hvor massivt det var.

Verden går i opløsning

Asta døde i 2006. De sidste otte år af sit liv havde hun levet med demenssygdommen.

Tre år senere gik Ingelise Vinther på efterløn fra jobbet som leder af Sprogskolen i Silkeborg, og havde besluttet sig for at skrive en bog om

Asta. I første omgang som en fortælling til familien om en elsket mor, svigermor og bedstemor og oldemor.

Men veninden og den tidligere kollega Anette Nymann, der har en fortid i forlagsbranchen, fik overtalt Ingelise Vinther til at skrive en anderledes bog, der skulle udgives. Faktisk den første af sin slags i Danmark.

Det er en dement kvindes tanker og følelser og angst, som får lov til at stå helt råt og ucensureret.

- Verden går jo i opløsning hos et dement menneske, og ingenting giver mening. Men samtidig er det stadig et menneske med stærke følelser og en værdighed, som man forhåbentlig bliver klogere på ved at læse om Asta, siger Ingelise Vinther.

Gennem bogen veksler moderens telefonmeddelelser med Ingelise Vinthers breve til en veninde skrevet i samme periode, hvor hun fortæller om oplevelserne med sin mor, og hvor stærkt hendes sygdom påvirker hele familien. Ingelise Vinther håber, at bogen også kan give et indblik i det sprog, som demente benytter, og hvad det udtrykker.

- Bogens titel, »Kom og put mig i nogle skuffer« giver på sin egen måde masser af mening, siger hun.

- Det var Astas måde at sige: Kom og få orden på mig, læg mine rodede tanker pænt i stabler og ned i nogle skuffer, fortsætter Ingelise Vinther Andersen og tilføjer med et smil:

- Mor havde jo altid været hende, der organiserede og arrangerede og fik styr på tingene i familien. Hun var et ordensmenneske.

”

Verden går jo i opløsning hos et dement menneske, og ingenting giver mening

INGELISE VINTHER ANDERSEN

Asta på telefonsvareren

Ingelise Vinther Andersen har gennem de første år hendes mor, Asta, boede på plejehjem, nedskrevet de utallige daglige beskeder, som den demente mor indtalte på telefonsvareren hos Ingelise Vinther Andersen.

»Ingelise, skynd dig, så snart det bliver lyst. Skynd dig at komme og hente mig. Kan ikke klare det. Jeg græder hele tiden, Ingelise. Hjælp mig.«

»Jeg troede du kom. Jeg skærer hænderne af. Ingen af mine tre børn kommer«

»Kommer du nu? Her er mange mennesker. Du må ikke snyde mig. Jeg kan ikke holde det ud«

»Hent mig, og så skal jeg nok flygte fra jer«

»Kom og hjælp mig. Du skal komme og putte mig i nogle skuffer og så væk med mig«

»Ingelise, hvis ikke du kommer og henter mig nu, så er jeg død - jeg er. Kom og hent mig. Hør lige, hvad jeg siger. Kom i en bil, og så brokker vi det ind, vi kan finde og kører til Aars. Du må komme med også«

○ Den demente Astas beskeder står som råb om hjælp, trusler om selvmord og glimtvis erkendelser af, at noget er galt. FOTO: INGELISE VINTHER ANDERSEN

: fakta

DER BLIVER FLERE DEMENTE

Demens er tegn på sygdom i hjernen og viser sig ved svækkede tankefunktioner (kognitive funktioner). Demens rammer oftest personer over 65 år, men kan ses helt ned i 40-50 års alderen.

Antallet af demente i Danmark kendes ikke med sikkerhed, da der kan være mange udiagnosticerede tilfælde. Men det menes, at der i 2017 er godt 87.000 demente i Danmark. I 2025 forventes det tal at være steget til 106.877 i takt med, at flere bliver ældre.

KILDE: NATIONAL VIDENSCENTER FOR DEMENS.